

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **M. A. (A.)**

skazanego za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 7 maja 2024 r.,
wniosku obrońcy o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 9 listopada 2023 r., sygn. akt II Ka 341/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 29 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 1039/22,
na podstawie art. 532 § 1 i 3 k.p.k.

postanowił

wstrzymać wykonanie wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 9 listopada 2023 r., sygn. akt II Ka 341/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 29 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 1039/22.

UZASADNIENIE

Wniosek obrońcy o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją wyroku Sądu odwoławczego okazał się uzasadniony w tym znaczeniu, że doprowadził do wydania pozytywnego dla skazanego orzeczenia w tym przedmiocie, wobec realności zmaterializowania się w sprawie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Przypomnieć należy, że stosownie do treści art. 532 § 1 k.p.k., w razie wniesienia kasacji Sąd Najwyższy może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia kasacji. Choć norma ta nie wskazuje przesłanek, od spełnienia których zależy wstrzymanie wykonalności zaskarżonego orzeczenia, to niewątpliwie winna ona mieć zastosowanie do sytuacji wyjątkowych, wprowadza bowiem wyjątek od zasady niezwłocznej wykonalności prawomocnych orzeczeń, wynikającej z art. 9 k.k.w., zaś prawomocne wyroki korzystają z domniemania ich prawidłowości (*res iudicata pro veritate accipitur*).

Zastosowanie instytucji uregulowanej we wskazanym przepisie winno być uzasadnione szczególnymi i jednoznacznymi w swej wymowie okolicznościami – mającymi swoje zakotwiczenie w treści podniesionych zarzutów kasacyjnych lub podstawach kasacyjnych branych pod uwagę z urzędu – że wykonanie kary przed rozpoznaniem skargi kasacyjnej spowodowałoby dla osoby skazanej zbyt poważne skutki (zob. np. post. SN z 18.06.2019 r., IV KK 239/19).

Potrzeba wstrzymania w takich przypadkach wykonania zaskarżonego kasacją wyroku najczęściej dyktowana jest wstępną analizą wniesionej kasacji i widoczną „na pierwszy rzut oka” zasadnością podniesionych tam zarzutów. Jednak w równym stopniu takie postąpienie może być uzasadnione stwierdzeniem przez Sąd Najwyższy w sprawie uchybień branych pod rozwagę – z mocy art. 536 k.p.k. – z urzędu. Skoro bowiem Sądowi kasacyjnemu ustawowo przyznano, w niektórych przypadkach, kompetencje do rozpoznania kasacji poza granicami zaskarżenia lub podniesionych zarzutów i uchylenia zaskarżonego wyroku także w razie stwierdzenia uchybień branych pod uwagę z urzędu, to *a maiori ad minus* tym bardziej przysługuje mu w takiej sytuacji uprawnienie do wstrzymania wykonania tego wyroku do chwili rozpoznania wniesionej kasacji.

Zgodnie z art. 14fa ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1327 z późn. zm., dalej jako specustawa COVID-19), dodanym ustawą z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1023, dalej jako ustawa nowelizująca), w

okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli w pierwszej instancji sąd orzekał w takim samym składzie.

Ustawa nowelizująca wprowadzająca art. 14fa specustawy COVID-19, weszła w życie w dniu 22 czerwca 2021 r.

Zgodnie natomiast z przepisem intertemporalnym, tj. art. 6 ustawy nowelizującej, w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoczęto przewód sądowy na rozprawie apelacyjnej, sąd orzeka w składzie dotychczasowym do czasu zakończenia postępowania w tej instancji. Interpretując a contrario, w sprawach, w których rozpoczęto przewód sądowy na rozprawie apelacyjnej poczynając od dnia 22 czerwca 2021 r. sąd przejściowo orzeka w składzie wynikającym z przepisu art. 14fa specustawy COVID-19. Ten ostatni przepis – w sprawach, których dotyczy – określa skład sądu odwoławczego na rozprawie apelacyjnej w sposób kategoryczny, „na sztywno”, bez przewidzianych od niego wyjątków i możliwości jego zmiany na mocy decyzji procesowej (zob. wyrok SN z 8.02.2023 r., I KK 448/22).

Regulacja z art. 14fa ust. 1 specustawy COVID-19 obowiązuje „w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu”. Stan zagrożenia epidemicznego z powodu COVID-19 wprowadzono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 433 z późn. zm.). Stan ten został odwołany rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 490). W tym samym dniu, na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 340) ogłoszono

stan epidemii w związku z COVID-19. Stan ten trwał do dnia 12 maja 2022 r., kiedy to został odwołany rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r. poz. 1027). W związku z odwołaniem stanu epidemii ogłoszono ponownie stan zagrożenia epidemicznego w związku z COVID-19 - rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1028). Ostatecznie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 został odwołany z dniem 1 lipca 2023 r. – *vide* rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 1118).

W takim układzie procesowym, uwzględniając termin rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie apelacyjnej w sprawie oskarżonego M. A. a, na etapie postępowania przed Sądem odwoławczym mogło z dużym prawdopodobieństwem dojść do naruszenia dyspozycji art. 14fa ust. 1 specustawy COVID-19, albowiem skład Sądu odwoławczego powinien – uwzględniając przestępstwo zarzucone i nieprawomocnie oskarżonemu przypisane – zostać wyznaczony w oparciu o ten przepis. Należy bowiem mieć na względzie, że odwołanie stanu zagrożenia epidemicznego z dniem 1 lipca 2023 r. nie stanowiło granicy czasowej zastosowania omawianego przepisu i obowiązuje on także w okresie roku po odwołaniu wskazanych w ustawie stanów, a więc obowiązywał także w chwili procedowania w niniejszej sprawie.

Nie przesądzając, że w sprawie doszło do naruszenia prawa w omawianym zakresie, co będzie podlegało rozważeniu z urzędu w toku rozprawy kasacyjnej, uchybienie o takim charakterze może być rozpatrywane w kategoriach bezzwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Należy przy tym zaznaczyć, że – pomimo tej samej podstawy prawnej – uchybienie to byłoby zupełnie odrębne i niezależne od zarzutu podniesionego w kasacji, albowiem skarżący nie upatrywał jego wystąpienia w kryterium liczbowym członków składu orzekającego, ale w tym, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane przez sąd nienależycie obsadzony z uwagi na to, iż w składzie brała udział

sędzia delegowana do pełnienia służby sędziowskiej w sądzie wyższego rzędu z naruszeniem ustawowych zasad instytucji delegowania, co miało skutkować naruszeniem art. 77 § 1 w zw. z art. 77 § 9 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Bezspornie jednak kwestia właściwej pod względem liczbowym obsady składu orzekającego wyprzedza dalsze analizy dotyczące spełniania przez poszczególnych jego członków właściwych wymagań związanych z pełnieniem służby sędziowskiej.

Z tych względów – uznając, że w sprawie niniejszej zaszły dostateczne podstawy do zastosowania nadzwyczajnej instytucji przewidzianej w art. 532 § 1 k.p.k. – orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[ał]

[J.J.]